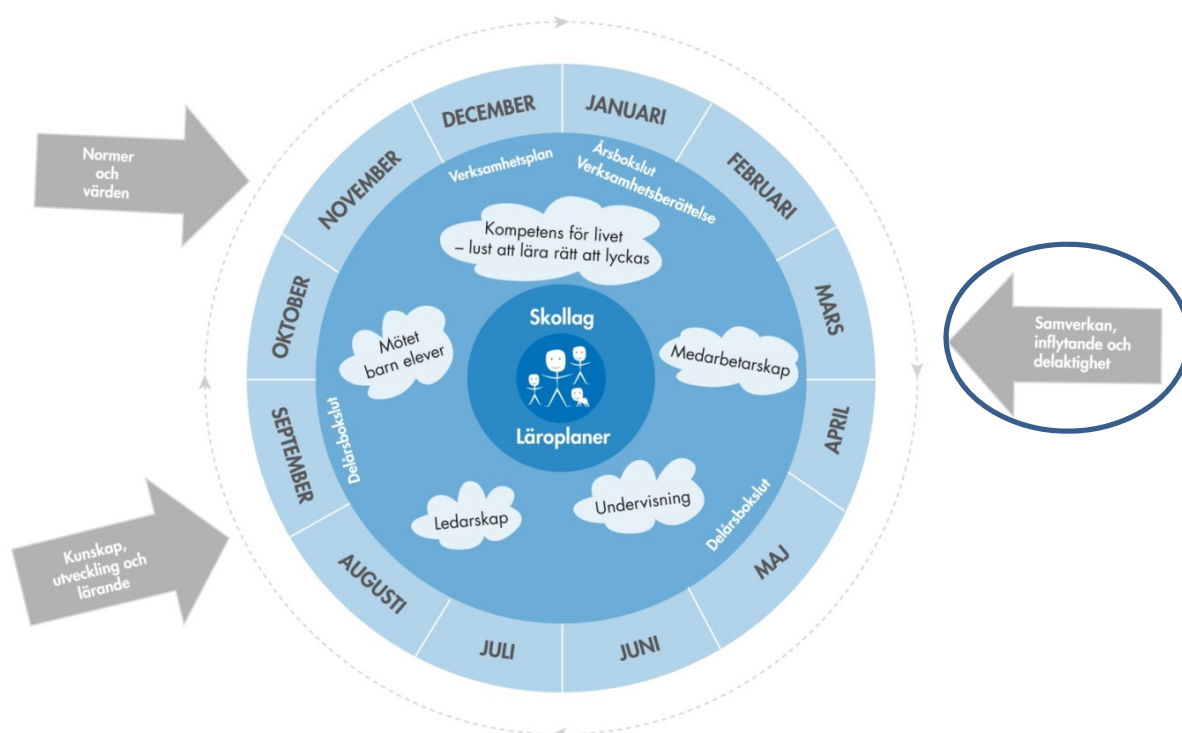

Systematiskt kvalitetsarbete

Rapport för samverkan, inflytande och delaktighet

Utgångspunkt att öka barns och elevers måluppfyllelse. Kompetens för livet, lust att lära, rätt att lyckas.

Syftet med det systematiska kvalitetsarbetet är att öka barn och elevers måluppfyllelse. I Västerviks kommuns arbete med att följa skollagen och nå läroplanernas mål fokuseras utveckling av kompetens för livet samt barns och elevers lust att lära och rätt att lyckas. Viktiga delar i arbetet är medarbetarskap, undervisningens kvalitet, mötet med barn och elever samt ledarskap.

Enligt skollagen ska varje huvudman inom skolväsendet på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen ska vara de mål som finns i skollag, föreskrifter och läroplaner, och arbetet ska dokumenteras. Samma skyldighet råder också på förskole- och skolenhetsnivå. Det systematiska kvalitetsarbetet ska garantera att barn och elever får en likvärdig utbildning oavsett på vilken förskola eller skola de går på i landet.

Systematiskt kvalitetsarbete i Västerviks kommun

Skollagens (2010:800 4 kap 3§) krav på systematiskt kvalitetsarbete (SKA) innebär att huvudman, förskole- skolenheter systematiskt och kontinuerligt följer upp verksamheten, analyserar resultaten i förhållande till de nationella målen och utifrån det planerar och utvecklar utbildningen.

I Västerviks kommun är kommunfullmäktige huvudman men barn- och utbildningsnämnden fullgör huvudmannens ansvar. Nämnden ansvarar för samtliga skolformer. De nationella målen för dessa skolformer finns förutom i skollagen i läroplanerna. I skollagens inledande kapitel beskrivs syfte och utformning av utbildningen inom de olika skolformerna:

Syftet med utbildningen inom skolväsendet enligt Skollagens 1 kap:

4 § ”Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska sambället vilar på.

I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Utbildningen syftar också till att i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvars-kännande individer och medborgare”.

Utformningen av utbildningen inom skolväsendet enligt Skollagens 1 kap:

5 § ”Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets oeränkebarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.

Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling”.

Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Styrdokument:

Nationella

- Skollag
- Förordningar
- Läroplaner
- Allmänna råd

Lokala

- De kommunala målen för barn- och utbildningsnämnden i verksamhetsplanen
- Vision och verksamhetsidé där de fyra benen: Mötet med barn och elever, undervisning, medarbetarskap och ledarskap är i fokus
- Enheternas systematiska kvalitetsarbete

Det systematiska kvalitetsarbetet tar sin utgångspunkt i dokumenten ovan och styr arbetet mot målen. Avstämningar sker i form av delsårsbokslut och bokslut samt verksamhetsplan. Arbetet följer läsåret och avstämningar mot de nationellt och lokalt uppställda målen sker regelbundet, både på verksamhets- och förvaltningsövergripande samt politisk nivå.

Utöver de avstämningar som nämnts ovan följs verksamhetens resultat upp vid tre temadagar då förvaltningsledning, förskolechefer och rektorer träffas tillsammans med barn- och utbildningsnämnden för gemensam analys av verksamhetens resultat. Temadagarna berör områdena; Samverkan, inflytande och delaktighet, Normer och värden samt Kunskap, utveckling och lärande. Dessa områden analyseras och bedöms av tjänstemän och nämndsledamöter i relation till vad forskning och beprövad erfarenhet lyfter fram som betydelsefullt. Utifrån de områden som analysen genererar fattas beslut om utvecklingsinsatser både på huvudmanna- och enhetsnivå. Det systematiska kvalitetsarbetet genererar tre avstämningsrapporter som delges nämnden och som utmynnar i verksamhetsplanen. Föreliggande rapport omfattar alltså området normer och värden.

Samverkan, inflytande och delaktighet

Exempel på frågeställningar: När förskolan/skolan inklusive förskoleklass och fritidshem de mål som anges under rubrikerna "Förskola och hem", "Skola och hem", "Samverkan med förskoleklass, skolan och hem", "Övergång och samverkan" samt "Skolan och omvärlden" i läroplanerna? När förskolorna/skolan de mål som anges under "Barns inflytande" respektive "Elevernas ansvar och inflytande" i läroplanerna? Ges barn och elever inflytande över utbildningen? Hur ökar inflytande med ålder och mognad? Hur tar vi del av elevernas och barnens tankar, idéer och behov?

Verksamhetsplanens mål:

- Kollegialt lärande
- Barn, elever och vårdnadshavare ska uppleva en allt mer attraktiv förskola och skola där nyfikenhet, lust, delaktighet och inflytande är i fokus för lärandet.
- I mötet mellan medborgare och medarbetare ska goda relationer skapas baserade på professionalitet, kompetens och förståelse.
- Enkäter som visar på en allt högre nöjdhet med kvaliteten i våra verksamheter
- Enkäter och undersökningar som visar på en ökad delaktighet för elever
- Att utveckla undervisningen så att eleverna ges möjlighet till en ökad delaktighet i undervisningen.

Förskolan

Förskolan ska, enligt läroplanen, sträva efter att varje barn utvecklar sin förmåga att uttrycka sina tankar och åsikter och därmed få möjlighet att påverka sin situation. Varje barn ska också ges möjlighet att utveckla sin förmåga att förstå och att handla efter demokratiska principer genom att få delta i olika former av samarbete och beslutsfattande samt utveckla sin förmåga att ta ansvar för sina egna handlingar och för förskolans miljö.

I den gemensamma analysen har vi försökt att granska vår verksamhet och titta på den förskola vi erbjuder barnen samt att göra en bedömning av vilka utvecklingsområden som framträder. Begrepp som delaktighet och inflytande innehåller värden som behöver diskuteras ingående eftersom vuxnas syn på barn och barndom är avgörande för hur barnen på förskolan får möjlighet att utvecklas till demokratiska medborgare. Den gemensamma diskussionen utgör grunden för gemensamma ställningstagande och överenskommelser kring hur begreppen ska definieras och synas på varje förskola.

I analysen kan vi se att barnen till del är med i utformningen av verksamheten, det finns en större medvetenhet i verksamheten om miljöns betydelse för att barn ska ha möjlighet att göra olika val, men fortfarande är det en variation både mellan förskolor men också inom förskolor.

Barnen har många tankar, förslag och idéer och det är en utmaning att få barnens frågor och tankar att gå på djupet och verkligen tas på allvar, att genuint vara intresserade av vad barnen egentligen pratar om och hur det kan synas i förskolans pedagogiska vardag. Olika rutiner och sätt att organisera en dag i förskolan får konsekvenser för barnens delaktighet och inflytande. För att komma vidare i detta arbete behöver vi bli bättre på att granska våra egna handlingar och ställa oss i dialog med varandra.

Förskolorna är i en utvecklingsfas och framförallt märks det vad det gäller förskollärarnas, förskolechefens och arbetslagets uppdrag och ansvar. Ett utvecklingsområde är tidigare identifierat och framlyft i verksamhetsplanen som handlar om pedagogisk dokumentation och ett utforskande arbetssätt. Detta arbetsverktyg kan hjälpa till med att på ett bättre sätt utforma verksamheten tillsammans med barnen. Förskolelyftet för förskollärare, med fokus på pedagogisk dokumentation har bidragit till att höja kompetensen liksom de nätverksträffar för förskollärare som gått förskolelyftet har gjort.

Samverkan med föräldrar sker främst via möten vid hämtning och lämning, föräldramöten, utvecklingssamtal och föräldraråd. Några förskolor prövar nya former för utvecklingssamtal som också kan ske i grupp. I dessa samtal är det fokus på den pedagogiska verksamheten, ex olika projekt som pågår på förskolan och hur det är kopplat till barns lärande och utveckling. Att erbjuda föräldrarna att vara delaktiga i olika projekt som pågår på förskolan är ett utvecklingsområde.

Samverkan med förskoleklass, fritidshem och skola sker främst vid överlämning från förskola till förskoleklass. I den gemensamma analysen framkommer att överlämningar kan utvecklas på flera olika sätt. Det handlar bland annat om hur barnen/eleverna kan vara de som välkomnar och introducerar verksamheten i förskoleklass, gemensamma möten för överlämningar där de olika verksamhetsformerna berättar om uppdrag och innehåll.

Vid temadagen den 17 mars vidgades perspektivet vad det gäller barns inflytande och delaktighet och dialogen kom till del att handla om barnens plats i Västerviks kommun, i det offentliga rummet. Vilken plats har barnen i Västerviks kommun? Är det intressant att veta vad barnen tänker om sin

stad/kommun och hur ska vi göra det i så fall? Detta är frågeställningar som det finns anledning att återkomma till.

Grundskolan inklusive förskoleklass och fritidshem

Lgr 11 lyfter samverkan, inflytande och delaktighet i det andra kapitlet. Området finns också med i skollagen. Här uttrycks tydligt att eleverna ska vara delaktiga i vårt kvalitetsarbete. Det är därför viktigt att deras röst blir hörd. Eleverna ska också ges möjlighet att påverka undervisningen och innehållet i den. Vidare är demokratiuppdraget tydligt framskrivet i läroplanens första kapitel och att fostra framtida samhällsmedborgare är centralt i skolans uppdrag. Det är därför viktigt för oss att eleverna får möjlighet att påverka utbildningen.

I vår analys kan vi se att eleverna inte upplever att de är så delaktiga. De får i varierande grad vara med och påverka undervisningen. På fritids upplever eleverna att de får påverka mer när de är yngre. När de är äldre upplever de inte det i lika hög grad. På våra skolor finns elevråd, klassråd, matråd och fritidsråd. För eleverna på högstadiet finns också elevskyddsombud som träffas och utbildas. På vissa skolor genomförs också elevledda utvecklingssamtal. Eleverna är också med i arbetet med att ta fram trivselregler och likabehandlingsplaner på skolorna, deras röst är viktig för att identifiera otrygga områden och vad som behöver förbättras för en trygg och fungerande skola.

I vårt fortsatta arbete ser vi att vi behöver lyfta och påminna oss om vikten av att göra eleverna delaktiga på många olika sätt. Framförallt handlar det om undervisningen men också i andra sammanhang så som vid ombyggnationer och utsmyckning av lokaler. Elevernas tankar behöver synliggöras mer i våra verksamheter, läslyftet och mattelyftet har fokus på att göra eleverna delaktiga i undervisningen, både genom att ta reda på var de befinner sig, men också genom att fråga efter hur de vill lära, vad de vill lära mer om men också hur de ska visa vad det kan. Vi kan lära av varandra genom kollegialt arbete både i teamen och i organisationen.

Samverkan med föräldrar sker i olika forum. Både vid utvecklingssamtal, spontana kontakter vid hämtning och lämning, vid besök på skolan, på föräldramöten och vid samverkansråd. Mycket information går via bloggar och veckobrev till föräldrarna. Ytterligare information inhämtas också via enkäter. Den bild som framträder är att samverkan är viktig men ibland svår. När vi har föräldrarna med oss och strävar mot samma mål är jobbet med att ge alla elever förutsättningar att nå så långt hen kan så mycket lättare. Bilden är att vi har gott samarbete med de allra flesta, ett arbete som är viktigt och som vi vill fortsätta att utveckla. En tanke som finns för att nå fler är att samla runt en fråga eller ett ämne som engagerar och bjuda in till samtal kring detta. Ytterligare tankar är att samverka med exempelvis idrottsföreningar för att öka samverkan, kanske måste vi också hitta andra sätt för samverkan t ex genom digitala verktyg. Samverkan med näringsliv är något som behöver utvecklas, här är NTA ett pågående projekt som kan fungera som inkörsport, kopplingen Lgr 11 är central i det arbetet.

Vi upplever inte att det är några större skillnader mellan könen inom området. Utmaningar finns i att utjämna kulturella skillnader och språkliga hinder är något vi ser. Att arbeta språkutvecklande är en framgångsfaktor för alla elever och läslyftet är en viktig del i arbetet. Enkäterna som genomförs i kommunen visar att eleverna upplever att de vuxna har höga förväntningar på dem, det är viktigt att vi fortsätter jobba aktivt med detta så att alla elever känner att de kan lyckas och att vuxenvärlden tror på dem. Vårt kommande analysarbete av 2016 års enkäter kommer att ge oss en mer nyanserad bild av hur eleverna tänker kring dessa delar.

Engagera mera, från huvudman till klassrum och fritidshem – sammanfattar bilden av temat samverkan, delaktighet och inflytande för grundskolans del.

Gymnasieskolan och gymnasiesärskolan

Samverkan, inflytande och delaktighet kommer till uttryck i en rad olika aspekter såsom det övergripande arbetet med skolans värdegrundsarbete, undervisningens planerande och genomförande, lokal- och arbetsmiljöfrågor och arbetet med att skapa en skola som kännetecknas av trivsel. För att säkerställa arbetet med samverkan, delaktighet och inflytande behöver etablerade arbetsformer och förhållningssätt såväl säkerställas som utvecklas. Idag tas elevernas synpunkter och tankar tillvara bland annat genom så kallade referensgrupper där rektor träffar elever på varje program för att ta del av i första hand elevernas synpunkter på undervisningen och utbildningen. Dessa referensgrupper ger rektor en möjlighet att även kunna fördjupa frågeställningar från elevenkäten. I framtiden kommer vi i än större utsträckning arbeta in helhetsperspektiv i dessa referensgrupper genom att föra samtal kring övergripande frågor som lokaler, IKT, kost och arbetet med en tobaksfri skol- och arbetstid.

Vi ser även att den pågående digitaliseringen kommer att skapa nya möjligheter till samverkan, delaktighet och inflytande. Till hösten 2016 kommer gymnasieskolan fullt ut att arbeta med IST Lärande (modul för planering, bedömning, omdöme och utvecklingssamtal) vilket skapar stora möjligheter till inflytande och delaktighet för elever och vårdnadshavare.

Vidare har nya arbetsformer arbetats fram för ungdomsfullmäktige som en del av undervisningen i kurserna samhällskunskap 1a och samhällskunskap 1 b.

I de skisser som finns för den planerade om- och tillbyggnaden av undervisningslokalerna på Östersjövägen planeras flera gemensamma ytor för elever och medarbetare i form av bland annat gemensam matsal och cafeteria. Den fysiska förändringen av undervisningsmiljön kommer skapa stora möjligheter för fördjupad samverkan i det dagliga arbetet mellan medarbetare på Västerviks Gymnasium och elever.

När det gäller gymnasiesärskolan kan sägas att beroende på vilket program eleven går sker inflytande och delaktighet på olika nivåer. Vissa delar av gymnasiesärskolans verksamhet är mycket styrd men där finns stora möjligheter till anpassning av innehåll och arbetssätt utifrån elevens förutsättningar och behov.

Komvux

På Komvux genomförs samverkans-, delaktighets- och inflytandearbetet genom löpande samtal med eleverna, enkäter, kursråd, grupputvärderingar och diskussioner kring aktuella frågor. Eleverna upplever att de är delaktiga. En utmaning för Komvux är att arbeta förebyggande för att skapa förståelse för olika kulturer så att värdegrunden blir fortsatt god. I dag ser man att det finns olika typer av kulturella motsättningar, t ex kvinnor som väljer att inte bära slöja kan få tråkiga kommentarer från andra nyanlända. Här behöver skolan fortsätta sitt främjande och förebyggande arbete.

När Komvux ska få nya lokaler är ambitionen att eleverna görs delaktiga i arbetet med att bygga om redan från planeringsstadiet. Lärmiljöernas utformning och en utökning av studie- och yrkesvägledningen är områden som är i fokus för detta

Samverkan sker med externa aktörer så som exempelvis Arbetsförmedlingen. Här är strävan att eleverna ska äga sitt lärande och sina möjligheter till påverkan och arbete. Komvux arbetar ständigt med att utveckla detta för att ge eleverna makten över sin utbildning och kommande arbetsliv.